

(Прес за РС, 6. 9. 2011)

Јуче је на дужност у Сарајеву ступио Петер Соренсен. А прије него што је и “отворио радњу” специјални европски представник и шеф делегације ЕУ у БиХ је у једној реченици сажео свој програм: “Дејтон је ствар прошлости”. Већ много ранија информација да је на ту функцију именован дипломата из Данске, могла је да забрине јер је то земља која, иако европска и чланица ЕУ, представља најлојалнијег америчког савезника на Старом континенту. Обично се политички занемарује јер није велика сила, али Данска је својевремено званично изразила прекоокеанску чежњу да се прикључи Сједињеним Државама. Овом изјавом на почетку мандата у којој нема ни релативизација да је Дејтон “добра основа”, или да га само треба “учинити функционалнијим” и сл., Соренсен је недвосмислено потврдио да ће више слиједити политику Хилари Клинтон, него Кетрин Ештон. Све у свему, поред Муна, као официјелног, и Инцка, као незаваничног, у Соренсену ћемо добити и трећег (евро)америчког представника у Сарајеву и моћног непријатеља дејтонског статуса РС. А то значи и њеног опстанка. Јер, ако је Дејтон ствар прошлости, онда за Српску нема будућности.

Ако је Дејтон ствар прошлости, онда за Српску нема будућности.

Томе, парадоксално, иде на руку и чињеница да се извршна власт на нивоу БиХ неће формирати ни након девет мјесеци. Бадава што је сваком живом јасно да је прошлогодишњу постизборну кризу изазвао “лагумџимунов пројекат” успостављања бошњачке хегемоније у Федерацији, Викиликсова открића тајних депеша, које су из Сарајева, преко Вашингтона одлазиле у свијет, показују да је “за све крива Додикова опструкција заједничких органа”. Пошто је поменути пројекат, уз Лагумџијино безобзирно кршење закона и обичаја, Инцково скандалозно поништење одлуке ЦИК-а и Мунову ауторитативну честитку, засад реализован само на нивоу Федерације, видимо да неће бити одступања ни на нивоу Савјета министара БиХ. Инцко и Мун чекаће, ако треба, и десет и једанаест и пуних дванаест мјесеци да Лагумџију устоличе у врх извршне власти, јер БиХ без ентитета ипак треба да створе “домаће снаге” подржане Соренсеновом платформом да је “Дејтон ствар прошлости” Вријеме ради за њих, јер што “држава” дуже буде без владе, то су јачи аргументи да је нефункционална и да су уставне промјене неопходне. А сваки отпор Златку да отме функцију премијера или бар министра спољних послова биће књижен као антидржавни чин “ХБ” или РС, јер се Хејц ел (САД) ономад у “Данима” написао да је “природно да Златко добије високу функцију”.

Пошто је поменути пројекат, уз Лагумџијино безобзирно кршење закона и обичаја, Инцково скандалозно поништење одлуке ЦИК-а и Мунову ауторитативну честитку, засад реализован само на нивоу Федерације, видимо да неће бити одступања ни на нивоу Савјета министара БиХ.

Да не би било недоумица шта се заправо хоће, америчке и проамеричке европске дипломате у неформалним разговорима све чешће отворено помињу да се показало да за БиХ није најбоље рјешење консоцијација, него власт већинске нације са заштитом мањина. У појединим чланцима се већ оперише процјеном да су Бошњаци добацили до 50 одсто, а још увијек реално недовољан проценат представља разлог за стално одлагање пописа. Пошто нејаке бошњачко-муслиманске снаге засад не могу саме да протегну централизацију и унитаризацију и на “мањи ентитет”, Американци су у политичку арену западног Балкана припустили савезничку турску дипломатију како би погурала заједничку пробосњачку и антисрпску политику. Иако је посао незграпно започео, Давутоглу данас већ мири Београд и Сарајево, повезује Пазар и Сарајево, прима докторат у Тузли, клања на Башчаршији, ифтари са Церићем и Зукорлићем, помаже Београду у дијалогу са Приштином. А да му се ханума не би љутила што више времена проводи у каурским крајевима него у кући, за Бајрам је овамо повео и фамилију и открио им да је “Босна њихова земља”.

Насупрот Бањалуци, која је већ у раној фази неоосманитичке инвазије западног Балкана препознала стари пројекат “зелене трансферазале”, која повезује муслиманске пунктове од Сарајева, преко Приштине и Пазара, Скопља и Тиране до Истанбула, Београд очигледно има дијаметрално супротне процјене. О загонетним мотивима “матице” да Гула систематски позива на тројне сусрете Тадић–Јосиповић–Изетбеговић, чак упркос резервама послјење двојице, те да се ослања на Давутоглу у рјешавању својих унутрашњих државних проблема, чак упркос лошим резултатима, може се само нагађати. Извјесно је, међутим, да се ради о трајнијој оријентацији, која, истина, не смије довести у питање прекодринске унутарнационалне односе, али о којој се мора озбиљно повести рачуна јер ће дугорочније значајно ослабити позицију РС пред вањским и унутрашњим изазовима.

О загонетним мотивима “матице” да Гула систематски позива на тројне сусрете Тадић–Јосиповић–Изетбеговић, чак упркос резервама послјење двојице, те да се ослања на Давутоглу у рјешавању својих унутрашњих државних проблема, чак упркос лошим резултатима, може се само нагађати.

Што је најгоре, уочи тешке зиме која чека РС ни ниво унутрашњег консензуса и мобилизације политичких снага није на неопходном нивоу. Уљуљкана шестогодишњим успјесима актуелне власти у одбрани дејтонског статуса “бољег ентитета”, политичка јавност је тражење одузетих надлежности и референдум доживјела као “чачкање мечке”. Слично као што је и првих поратних година владало увјерење да је РС заштићена Дејтонским споразумом и нико није сматрао да је потребно реаговати на медијске провокације и дипломатске акције Сарајева. А онда је услиједило наметање око 70 закона и сличне мјере које су ентитет претвориле у испражњену љуштуру на ивици опстанка. Хоће ли Српска, сада оптерећена и посљедицама глобалне економске кризе, и овог пута издржати? Ако је, како вели Соренсен, “Дејтон ствар прошлости”, онда за РС тешко да има будућности.